

Párhuzamos narratívák az izraeli–palesztin konfliktusban

Hogyan tudjuk a helyreállító igazságszolgáltatás módszereit alkalmazni a konfliktus során? A helyreállító igazságszolgáltatás módszerei arra szolgálnak, hogy a bűncselekmények által okozott károkat helyreállítsák, és a konfliktusokat feloldják.¹ Ezeket a módszereket a sértettek és az elkövetők aktív részvételével alkalmazzák. Azonban nem csupán bűncselekmények esetén találkozhatunk a resztoratív módszerekkel, hanem háborús helyzetekben is. Akár hosszú ideje fennálló konfliktusok rendezése a cél, akár már lezárt háború következményeinek a helyreállítása, a resztoratív megközelítés alkalmazható. Mi a helyzet az izraeli–palesztin konfliktussal?

A Szülői Kör – Családi Fórum („Parents Circle – Families Forum”) nonprofit szervezetet 1995-ben Yitzhak Frankenthal és néhány izraeli család alapította.² A fórum egy izraeli–palesztin együttműködésen alapuló szervezet, amely több mint 600 olyan családot foglal magában, amelyek elvesztettek egy közeli családtagot a folyamatban lévő konfliktus során. A szervezet alapfeltevése, hogy a nemzetek közötti megbékélési folyamat az alapja a tartós béke elérésének. Az első szervezett találkozó a gyászoló palesztin és izraeli családok között 1998-ban történt.

A szervezet egyik fő tevékenysége a fiatalok és felnőttek közötti párbeszédek alapuló találkozók szervezése iskolákban, közösségi központokban és más helyeken. Ezeket a találkozókat két szervezeti tag vezeti, egy izraeli és egy palesztin, akik személyes veszteségükről mesélnek, és elmagyarázzák, miért választották a kibékülést az elégtétel helyett. Az évek során körülbelül 8500 párbeszéd megszervezésére került sor, amelyeken mintegy 250 000 fiatal és felnőtt vett részt.³ Minden találkozó 90 percig tart, és magában foglalja a facilitátorok személyes történetét és útjukat az egyesülés felé, a szervezet tevékenységeinek rövid bemutatását, majd lehetőséget ad kérdésekre és válaszokra. A találkozókat héber, arab és angol nyelven tartják a közönség igényei szerint.

¹ MARSHALL 1999.

² The Parents Circle-Families Forum [é. n. a].

³ The Parents Circle-Families Forum [é. n. b].

A szervezet másik kiemelt projektje izraeli és palesztin csoportokat hoz össze, hogy megismerjék a másik fél személyes és nemzeti történetét. A találkozókat tanulási élménye a történelmi, nemzeti információk és a résztvevők személyes és családi történeteinek kombinációján alapul. A konfliktusok által érintett társadalmakban az egyének vágyai és céljai erősen meghatározottak a születési közösség narratívája által. A közösség története, értékei és hitei nagymértékben befolyásolják az egyén pozícióját és szerepét.

Az általunk elfogadott narratívákat igazságnak tekintjük, és számos tényező közrejátsszik abban, hogy mindkét oldal csak a saját történetét és tragédiáit ismeri el. A konfliktusban álló közösségek fizikai és érzelmi távolsága nem teszi lehetővé, hogy az egyik oldal hallja a másikat, így a felek nem találkoznak vagy ismerik meg egymást. Ebből a nézőpontból indult el a szervezet Párhuzamos Narratívák projektje.⁴ Ezen projekt révén nem arra töreksenek, hogy semmissé tegyék vagy jóváhagyják a konkrét narratívát, hanem inkább olyan utat teremtenek, amely a személyes és a nemzeti történelem által vezet, értékes párbeszédre, tiszteletre és megértésre keresztül, amelyben minden személyes és nemzeti narratíva hordoz valamilyen igazságot. 2010 óta a szervezet ilyen csoportokban hoz össze 15 izraeli és 15 palesztin résztvevőt egy modul keretében, amelyben egyszemélyes és kétoldalú műhelyeket és párbeszédet tartanak. Eddig nagyjából 45 csoport vett részt a programban.

A történelem során láthattunk olyan helyzeteket, amikor civilek, külső facilitátorok segítették a konfliktusok kezelését, vagy éppen aktív részesei voltak azoknak.⁵ Mindkét megközelítésnek vannak előnyei és hátrányai: a civil személy friss szemlélettel, érzelmi kötődés nélkül tekinthet a helyzetre, míg az aktív részvételű facilitátornak erős kapcsolata lehet a konfliktushellyel. Ha a facilitátorok részei az érintett közösségnek, könnyebben átlátják a helyzetet és érzékenyen tudnak reagálni az alkalmazott módszertanra. Azonban minden esetben elengedhetetlen, hogy a facilitátorok szakmailag felkészült szakemberek legyenek. Fontos hangsúlyozni a helyi kultúra és sajátosságok figyelembevételét, hiszen a helyreállító igazságszolgáltatás rugalmasságot enged az alkalmazott módszerek tekintetében. A történelmi példák rámutatnak arra is, hogy szükséges a beavatkozás különböző szinteken (egyéni, közösségi, nemzeti) és több területen is (például jogi, egészségügyi, intézményi szinten).

Természetesen semmi nem pótolhatja az elvesztett életeket és nem változtathatja meg a történeteket. A resztoratív módszerek célja azonban, hogy

⁴ The Parents Circle-Families Forum [é. n. c].

⁵ SCHMIDT 2023.

összekovácsolja a közösségeket, helyreállítsa a kapcsolatokat és – amennyire lehetséges – a keletkezett károkat. Ezáltal elősegít egy párbeszédet, amely reményt kelt egy jobb jövő felé. Noha mindig lesznek bűncselekmények és konfliktusok, a reakciónk ezekre a helyzetekre döntő fontosságú. Ha egyetlen emberen is tudunk segíteni, akkor már megérte a bármilyen folyamatban való részvétel.

2023. november 20.

Felhasznált irodalom

- MARSHALL, Tony F. (1999): *Restorative Justice: An Overview*. London: Home Office.
- SCHMIDT Laura (2023): Resztoratív módszerek alkalmazása háborús konfliktusok során. In NAVRACSICS Tibor – SCHMIDT Laura – TÁRNOK Balázs (szerk.): *Úton a magyar uniós elnökség felé*. Budapest: Ludovika, 173–181.
- The Parents Circle – Families Forum [é. n. a]: *About PCFF*. Online: www.theparentscircle.org/en/about_eng-2/
- The Parents Circle – Families Forum [é. n. b]: *Dialogue Meetings*. Online: www.theparentscircle.org/en/pcff-activities_eng/dialogue_meetings_eng/
- The Parents Circle – Families Forum [é. n. c]: *The Parallel Narrative Experience*. Online: www.theparentscircle.org/en/pcff-activities_eng/narrative-pne_eng/